

Ustawa o dystrybucji ubezpieczeń¹

z dnia 15 grudnia 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 2486)²

Spis treści

	Art.
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1–16
Rozdział 2. Agent ubezpieczeniowy, agent oferujący ubezpieczenia uzupełniające, osoby wykonujące czynności agencyjne, osoby wykonujące czynności dystrybucyjne zakładu ubezpieczeń oraz osoby wykonujące czynności dystrybucyjne zakładu reasekuracji	17–26
Rozdział 3. Broker ubezpieczeniowy, broker reasekuracyjny, osoby wykonujące czynności brokerskie w zakresie ubezpieczeń oraz osoby wykonujące czynności brokerskie w zakresie reasekuracji	27–40
Rozdział 4. Prawo przedsiębiorczości i swoboda świadczenia usług w zakresie wykonywania działalności agencyjnej i działalności brokerskiej	41–51
Rozdział 5. Rejestr pośredników ubezpieczeniowych	52–61
Rozdział 6. Nadzór nad dystrybucją ubezpieczeń i dystrybucją reasekuracji	62–88
Rozdział 7. Przepisy karne	89–90
Rozdział 8. Zmiany w przepisach	91–100
Rozdział 9. Przepisy epizodyczne, przejściowe i dostosowujące	101–110
Rozdział 10. Przepisy końcowe	111–112

¹ Treść odnośnika publikujemy na końcu ustawy.

² Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym, ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym, ustawę z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawę z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz ustawę z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz uchyla się ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym.

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres regulacji]

Ustawa określa zasady wykonywania działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz dystrybucji reasekuracji.

Spis treści

	Nb
1. Powiązania z innymi przepisami	1
2. Zakres regulacji	2
3. Podział przedmiotowy	3
4. Zastąpienie regulacji PośredUbezpU	4
5. Implementacja dyrektywy IDD	5
6. Termin implementacji	6
7. Dostosowanie regulacji do aktualnych realiów	7
8. Zakres dystrybucji ubezpieczeń	8

- 1 1. Powiązania z innymi przepisami:** art. 1 ust. 1, art. 42 dyrektywy IDD; art. 4 i 5 DystrybUbezpU; art. 1 DziałUbezpReasU; art. 1 PośredUbezpU.
- 2 2. Zakres regulacji.** Ustawa obejmuje zasady wykonywania działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz w zakresie dystrybucji reasekuracji.
- 3 3. Podział przedmiotowy.** W ustawie zastosowano podział przedmiotowy, definiując dystrybucję poprzez określenie czynności, których wykonywanie odpowiednio przez dystrybutora ubezpieczeń lub dystrybutora reasekuracji, wymaga spełnienia określonych wymogów i przesłanek (zob. art. 4 i 5 DystrybUbezpU).
- 4 4. Zastąpienie regulacji PośredUbezpU.** Komentowana ustawa w całości zastępuje ustawę z 22.5.2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 2077 ze zm.), która na mocy art. 111 DystrybUbezpU traci moc z dniem 23.2.2018 r. Uchylona ustawa była pierwszym odrębnym aktem w powojennej historii Polski, który w sposób kompleksowy regulował zagadnienie pośrednictwa ubezpieczeniowego. Określono w niej zasady wykonywania pośrednictwa ubezpieczeniowego w zakresie ubezpieczeń osobowych i majątkowych (art. 1 PośredUbezpU), jednocześnie odwołując się do

pośrednictwa ubezpieczeniowego w zakresie reasekuracji (art. 2 ust. 3 PośredUbezpU).

5. Implementacja dyrektywy IDD. Przyjęcie nowych regulacji w zakresie dystrybucji ubezpieczeń i reasekuracji wynikało z konieczności implementowania do krajowego porządku prawnego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z 20.1.2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń (Dz.Urz. UE L Nr 26, s. 19). Według podziału aktów prawa unijnego, dyrektywa jest stosowana w celu harmonizacji prawa. Zgodnie z brzmieniem art. 288 TFUE „dyrektywa wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków”. Dyrektywa IDD, podobnie zresztą jak większość unijnych dyrektyw (zob. np. dyrektywę Wyfalcerność II, która została wdrożona do polskiego prawa poprzez przyjęcie DziałUbezpReasU) jest bardzo szczegółowa. W związku z tym, mimo swobody pozostawionej parlamentom narodowym, komentowana ustawa w znacznej części jest niemal dosłownym odwzorowaniem treści dyrektywy IDD. Niewielkie zmiany wynikają raczej z konieczności dopasowania istniejących w Polsce rozwiązań (np. podział pośredników na brokerów ubezpieczeniowych i agentów ubezpieczeniowych) niż z potrzeby udoskonalenia czy uszczegółowienia przepisów dyrektywy – co w opinii przedstawicieli praktyki, mogłoby znacznie ułatwić jej stosowanie. Na etapie przygotowywania rządowego projektu, w odpowiedzi na głosy dochodzące z rynku ubezpieczeń, projektodawca wielokrotnie wskazywał, że ujednoczenie regulacji w drodze dyrektywy na poziomie całej UE powoduje, że jakiegokolwiek uszczegółowienie jest zbędne, a nawet niepożądane, ponieważ mogłoby doprowadzić do przyjęcia regulacji, które w zasadniczych punktach mogłyby okazać się sprzeczne z treścią dyrektywy IDD. Rynek ubezpieczeń jest rynkiem regulowanym, dla którego organy nadzoru działające na poziomie europejskim wydają wiele wytycznych i zaleceń (EIOPA). Przyjęcie na tym etapie przepisów o większym stopniu szczegółowości niż przepisy dyrektywy IDD mogłoby, także w przyszłości, spowodować niezgodność pomiędzy wytycznymi wydanymi na podstawie dyrektywy IDD, a przepisami polskiej ustawy. Wówczas istniałoby ryzyko, że cel, jakim jest osiągnięcie tego samego rezultatu przez wszystkie państwa członkowskie UE, nie zostałby osiągnięty.

6 6. Termin implementacji. Termin implementacji dyrektywy IDD został ustalony na 23.2.2018 r. Do tego dnia państwa członkowskie UE były zobowiązane wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania dyrektywy IDD oraz przekazać tekst przyjętych przepisów Komisji Europejskiej (art. 42 dyrektywy IDD). Na kilka miesięcy przed planowanym wejściem w życie dyrektywy IDD, na szczelbu unijnym pojawiły się głosy dotyczące przesunięcia terminu implementacji w państwach członkowskich UE. Komisja Gospodarcza i Monetarna Parlamentu Europejskiego (ECON) wydała rekomendację dotyczącą przesunięcia terminu wdrożenia dyrektywy IDD na dzień 1.10.2018 r. Potrzebę takiej zmiany uzasadniano tym, że zakłady ubezpieczeń potrzebują znacznie więcej czasu na przygotowanie się do nowych regulacji. Pełne dostosowanie się do nowych przepisów będzie zaś możliwe dopiero, gdy będą znane finalne krajowe przepisy w zakresie dystrybucji ubezpieczeń. Dnia 20.12.2017 r. Komisja Europejska wystąpiła z wnioskiem do Parlamentu Europejskiego i Rady o przesunięcie terminu rozpoczęcia stosowania dyrektywy IDD na dzień 1.10.2018 r. Do dnia publikacji komentarza Parlament Europejski nie przedstawił swojego ostatecznego stanowiska w tym zakresie. Należy mieć na uwadze, że propozycja przesunięcia daty transpozycji dyrektywy IDD dotyczy jedynie stosowania nowych przepisów uchwalonych na jej podstawie, które i tak powinny zostać przyjęte przez każde państwo członkowskie do dnia 23.2.2018 r. Zmiana terminu będzie zatem przede wszystkim korzystna dla branży ubezpieczeniowej, która zyska dodatkowy czas na lepsze przygotowanie się do stosowania nowych przepisów. W przypadku podjęcia decyzji o przedłużeniu terminu stosowaniu nowych przepisów, konieczne będzie dokonanie odpowiednich zmian w toku procesu legislacyjnego w trybie przyspieszonym na poziomie UE, co wiąże się z koniecznością przyjęcia dyrektywy zmieniającej dyrektywę IDD w zakresie daty rozpoczęcia jej stosowania.

7 7. Dostosowanie regulacji do aktualnych realiów. Państwa członkowskie UE uznały, że dotychczas obowiązująca dyrektywa 2002/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 9.12.2002 r. w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego (Dz.Urz. UE L z 2003 r. Nr 9, s. 3–10, tzw. dyrektywa IMD) jest już niewystarczająca na potrzeby europejskiego rynku ubezpieczeń. Powinna zatem zostać zmieniona i tym samym przystosowana do aktualnych realiów branży ubezpieczeniowej. Zgodnie z motywem 2 dyrektywy IDD, głównym celem

nowej regulacji jest harmonizacja krajowych przepisów dotyczących dystrybucji ubezpieczeń i dystrybucji reasekuracji. Z uwagi zaś na znaczne różnice między kanałami dystrybucji w różnych krajach członkowskich UE, konieczne jest także zapewnienie konsumentom ochrony na jednakowym poziomie. Sprzyjać ma temu ujednoczenie standardów, zwłaszcza w zakresie informacji ujawnianych klientom przez dystrybutorów oraz zrównane warunki prowadzenia działalności przez dystrybutorów na terytorium całej UE (zob. motyw 6 dyrektywy IDD). Kompleksowe i ujednoczone na poziomie UE regulacje mają także na celu zwiększenie poziomu zaufania klientów do dystrybutorów ubezpieczeń i całego rynku usług finansowych.

8. Zakres dystrybucji ubezpieczeń. Z treści art. 1 DystrybUbezpU wynika, że dystrybucja obejmuje ubezpieczenia osobowe i majątkowe, powtarzając pojęcia zastosowane w art. 1 DziałUbezpReasU i tym samym powielając rozdzźwięk istniejący pomiędzy tym podziałem, a klasyfikacją wynikającą z załącznika do DziałUbezpReasU, zgodnie z którą ubezpieczenia dzieli się na ubezpieczenia na życie oraz na pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. W tekście DystrybUbezpU nie znajdziemy już odwołań do podziału wskazanego w art. 1 DystrybUbezpU, za to liczne są odwołania do podziału z załącznika do DziałUbezpReasU, o którym mowa powyżej (zob. np. art. 4 ust. 7, art. 8 ust. 4, art. 10 ust. 5 DystrybUbezpU, czy też załącznik do DystrybUbezpU dotyczący zakresu tematycznego szkoleń zawodowych).

Z praktycznego punktu widzenia powyższe rozróżnienie ma jedynie znaczenie dla zakładów ubezpieczeń, ponieważ ten sam ubezpieczyciel nie może prowadzić działalności ubezpieczeniowej, obejmującej ubezpieczenia na życie oraz pozostałe ubezpieczenia, co wynika wprost z art. 9 ust. 1 DziałUbezpReasU. Oczywistym jednak jest, że ubezpieczenia na życie z działu I załącznika do DziałUbezpReasU i pozostałe ubezpieczenia osobowe z działu II załącznika, należy zaliczyć do ubezpieczeń na życie, a majątkowe z działu II załącznika po prostu do kategorii ubezpieczeń majątkowych.

Art. 2. [Wyłączenie stosowania ustawy]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) umowa ubezpieczenia lub umowa gwarancji ubezpieczeniowej, których zawarcia lub wykonania dotyczą czynności dystrybucji ubezpieczeń, są zawierane jako uzupełnienie dostarczanych przez dostawcę towarów lub świadczonych usług i obejmują następujące ryzyka:
 - a) zniszczenia, utraty lub uszkodzenia tych towarów lub nieskorzystania ze świadczonej przez niego usługi, lub
 - b) uszkodzenia lub utraty bagażu oraz inne ryzyka związane z usługami w zakresie podróży świadczonymi przez tego dostawcę;
- 2) wysokość składki należnej z tytułu umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej nie przekracza kwoty stanowiącej równowartość w złotych 600 euro, obliczanej proporcjonalnie w wymiarze rocznym.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się również do przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń, w przypadku gdy umowa ubezpieczenia lub umowa gwarancji ubezpieczeniowej, których zawarcia lub wykonania dotyczą czynności dystrybucji ubezpieczeń, są zawierane jako uzupełnienie usług świadczonych przez dostawcę, oraz spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) umowa ubezpieczenia lub umowa gwarancji ubezpieczeniowej obejmuje ryzyko nieskorzystania z usług świadczonych przez dostawcę lub ryzyka, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b;
- 2) czas trwania danej usługi nie przekracza 3 miesięcy;
- 3) wysokość składki należnej z tytułu umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej w odniesieniu do jednego ubezpieczonego nie przekracza kwoty stanowiącej równowartość w złotych 200 euro.

3. W przypadku wykonywania działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń przez przedsiębiorcę, o którym mowa w ust. 1 lub 2, zakład ubezpieczeń zapewnia:

- 1) udostępnienie klientowi, przed zawarciem umowy ubezpieczenia, informacji o firmie, pod którą wykonuje działalność ubezpieczeniową, adresie siedziby oraz o możliwości złożenia reklamacji i wniesienia skargi;
- 2) wykonanie obowiązków i spełnienie wymogów, o których mowa w art. 7, art. 8 ust. 3 i art. 10;

3) przekazanie klientowi, przed zawarciem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej, dokumentu, o którym mowa w art. 8 ust. 4.

4. Zakład ubezpieczeń udziela przedsiębiorcom, o których mowa w ust. 1 i 2, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, pełnomocnictwa do zawierania w jego imieniu umów ubezpieczenia lub umów gwarancji ubezpieczeniowych.

5. Zakład ubezpieczeń prowadzi ewidencję przedsiębiorców, o których mowa w ust. 1 i 2, posiadających pełnomocnictwo do zawierania w jego imieniu umów ubezpieczenia lub umów gwarancji ubezpieczeniowych, zawierającą co najmniej dane identyfikujące przedsiębiorców oraz zakresy udzielonych pełnomocnictw.

6. Zakład ubezpieczeń przechowuje przez okres 10 lat od dnia rozwiązania umowy agencyjnej dokumenty dotyczące jego współpracy z przedsiębiorcami, o których mowa w ust. 1 i 2, w szczególności umowę agencyjną, pełnomocnictwa, o których mowa w ust. 4, oraz dokumenty dotyczące wynagrodzenia.

7. Równowartość wyrażonych w euro kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 3, przelicza się w złotych według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w tabeli kursów nr 1 każdego roku.

Spis treści

	Nb
I. Wyłączenie stosowania przepisów w stosunku do przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń	1-14
1. Powiązania z innymi przepisami	1
2. Uwaga ogólna	2
3. Status przedsiębiorcy	3
4. Uzupełnienie towarów lub usług	4
5. Ryzyka	5
6. Wysokość składki	6
7. Łączne spełnienie warunków wyłączenia	7
8. Analogia do regulacji PośredUbezpU	8
9. Uzupełnienie katalogu z PośredUbezpU	9
10. Celowość wyłączenia	10
11. Kryteria wyłączenia	11
12. Praktyka	12
13. Działalność przedsiębiorcy	13

14. Wyłączenie częściowe	14
II. Obowiązki zakładu ubezpieczeń w stosunku do przedsiębiorcy wykonującego działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń	15–26
1. Uwagi ogólne	15
2. Obowiązki zakładu ubezpieczeń	16
3. Obowiązek informacyjny	17
4. Inne obowiązki zakładu ubezpieczeń	18
5. Przekazywanie IPID	19
6. Umowne zobowiązanie przedsiębiorcy	20
7. Pełnomocnictwo	21
8. Forma pełnomocnictwa	22
9. Niezachowanie formy pełnomocnictwa	23
10. Obowiązek prowadzenia ewidencji przedsiębiorców	24
11. Sposób przechowywania dokumentów	25
12. Kontrola działalności zakładu ubezpieczeń	26

I. Wyłączenie stosowania przepisów w stosunku do przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń

- 1 1. Powiązania z innymi przepisami:** art. 1 dyrektywy IDD; art. 3 PośredUbezpU; art. 73 § 1, art. 103 KC; art. 3 ust. 1 pkt 1, art. 7, 8, 10 DystrybUbezpU.
- 2 2. Uwaga ogólna.** W komentowanej ustawie, w ślad za art. 1 dyrektywy IDD, przewidziano wyłączenie od stosowania przepisów ustawy w stosunku do przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń, spełniających warunki określone w tym przepisie.
- 3 3. Status przedsiębiorcy.** Podmiot podlegający wyłączeniu ustawowemu w pierwszej kolejności musi posiadać status przedsiębiorcy. Zgodnie z art. 43¹ KC – przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Na podstawie niemal identycznie brzmiącej definicji zawartej w art. 4 ust. 1 SwobDziałGospU – przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

4. **Uzupełnienie towarów lub usług.** Zgodnie z art. 2 ust. 1 4 DystrybUbezpU, pierwszym warunkiem wyłączenia stosowania ustawy jest prowadzenie przez przedsiębiorcę dystrybucji produktów ubezpieczeniowych, które będą uzupełnieniem dostarczanych przez dostawcę towarów lub świadczonych usług. Z literalnego brzmienia przepisu wynika, że przedsiębiorca nie musi być dostawcą ani producentem towarów (usług), ale wystarczające jest, gdy jego działalność polega na ich sprzedaży. „Dostarczanie przez dostawcę towarów” w rozumieniu art. 2 ust. 1 DystrybUbezpU należy zatem interpretować szeroko, tzn. wyłączeniem tym powinny zostać objęte również podmioty niebędące „pierwotnym” sprzedawcą/dostawcą towarów (usług), a mimo to oferujące te towary (usługi) na rynku. Dystrybuowane przez przedsiębiorcę ubezpieczenia muszą jednak dotyczyć wyłącznie towarów (usług) zakupionych u tego konkretnego przedsiębiorcy, co oznacza, że oferowanie przez przedsiębiorcę ubezpieczenia produktów pochodzących od innych przedsiębiorców (np. sprzętu RTV/AGD zakupionego w innym sklepie) nie będzie objęte wyłączeniem ustawowym zgodnie z art. 2 ust. 1 DystrybUbezpU.

5. **Ryzyka.** Drugą przesłanką umożliwiającą zastosowanie wyłączenia jest ściśle określony katalog ryzyk, które są objęte umową ubezpieczenia lub umową gwarancji ubezpieczeniowej. Przepis art. 2 ust. 1 DystrybUbezpU wyraźnie wskazuje dwie alternatywne grupy ryzyk, które może obejmować umowa ubezpieczenia zawierana w ramach ustawowego wyłączenia. Na podstawie językowej wykładni komentowanego przepisu, należy uznać, że katalog ryzyk ma charakter zamknięty, co oznacza, że nie jest możliwe ich rozszerzenie. Przemawia za tym także wykładnia celowościowa. Istotą wyłączenia przewidzianego w art. 2 ust. 1 i 2 DystrybUbezpU jest wprowadzenie pewnego ułatwienia w dystrybucji ubezpieczeń zarówno dla klientów, jak i dla przedsiębiorców oferujących specyficzny rodzaj towarów i usług. Wyjątek ten jest uzależniony od spełnienia konkretnych przesłanek. Zgodnie zaś z powszechnie uznawaną regułą – wyjątków nie należy interpretować rozszerzająco (*exceptiones non sunt extendendae*). Zob. np. post. SN z 7.3.2017 r., II CZ 1/17, Legalis; post. SN z 22.3.2017 r., III SZ 1/17, Legalis; wyr. SN z 31.3.2015 r., II CSK 427/14, Legalis; uchw. SN z 7.10.2008 r., III CZP 81/08, OSNC 2009, Nr 9, poz. 119.

6. **Wysokość składki.** Kolejny warunek dotyczy ściśle określonej 6 wysokości składki ubezpieczeniowej. Składka należna z tytułu umowy

ubezpieczenia nie może przekraczać kwoty stanowiącej równowartość w złotych 600 EUR, obliczanej proporcjonalnie w wymiarze rocznym. Podana wysokość składki odnosi się przy tym do kwoty należnej za całą umowę ubezpieczenia, co oznacza, że w przypadku umów ubezpieczenia grupowego będzie to kwota należna w sumie za wszystkich ubezpieczonych. Z kolei w przypadku ubezpieczeń powiązanych z usługami świadczonymi krócej niż 3 miesiące, omawiane wyłączenie będzie miało zastosowanie również wtedy, gdy wysokość składki za jednego ubezpieczonego nie przekracza kwoty stanowiącej równowartość w złotych 200 EUR. Tym samym, w przypadku umów grupowych tego typu, zawieranych na okres nieprzekraczający 3 miesięcy, składka z tytułu całej umowy ubezpieczenia za cały okres ochrony nie będzie ograniczona kwotowo tak długo, jak długo składka za jednego ubezpieczonego nie przekroczy 200 EUR za cały okres ochrony. Zgodnie z art. 2 ust. 7 wysokość składki wyrażonej w euro przelicza się w złotych według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w tabeli kursów Nr 1 każdego roku.

7 7. Łączne spełnienie warunków wyłączenia. Istotne jest, że wszystkie wyżej wskazane warunki muszą zostać spełnione łącznie, aby możliwym było zwolnienie danego przedsiębiorcy ze stosowania przepisów ustawy.

8 8. Analogia do regulacji PośredUbezpU. Zwrócić należy uwagę, że warunki opisane w art. 2 DystrybUbezpU wykazują częściowe podobieństwo do wyłączeń mających zastosowanie na gruncie poprzednio obowiązującej PośredUbezpU. Zgodnie z art. 3 PośredUbezpU, przepisów ustawy nie stosowano do wykonywania pośrednictwa ubezpieczeniowego, przy również łącznym spełnieniu określonych tam warunków.

Po pierwsze umowa ubezpieczenia, której zawarcia lub wykonania dotyczyły czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego, miała wymagać od pośrednika jedynie wiedzy w zakresie oferowanej ochrony ubezpieczeniowej. Jednocześnie nie mogła być to umowa ubezpieczenia na życie ani umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (art. 3 ust. 2 pkt 1 PośredUbezpU). Po drugie, działalność w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego nie mogła być podstawową działalnością przedsiębiorcy (art. 3 ust. 2 pkt 2 PośredUbezpU). Po trzecie zaś, umowa ubezpieczenia miała być zawierana jako uzupełnienie dostarczanych przez przedsiębiorcę towarów lub świadczonych usług, przy pokryciu wyłącznie ryzyka zniszczenia,

utruty lub uszkodzenia tych towarów lub uszkodzenia lub utraty bagażu oraz innych ryzyk związanych z usługami w zakresie podróży oferowanymi przez przedsiębiorcę, w tym objętych ubezpieczeniem na życie lub ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej (art. 3 ust. 2 pkt 3 PośredUbezpU). Ostatni z warunków dotyczył wysokości rocznej składki opłacanej przez ubezpieczającego, która nie mogła przekraczać kwoty stanowiącej równowartość 500 EUR i czasu trwania umowy nieprzekraczającego 5 lat.

9. Uzupełnienie katalogu z PośredUbezpU. Zwrócić należy uwagę, że umowy ubezpieczenia z art. 3 PośredUbezpU były zawierane jako uzupełnienie dostarczanych przez przedsiębiorców towarów lub świadczonych usług. W art. 2 DystrybUbezpU uzupełniono ten katalog, wskazując wprost, że umowa ubezpieczenia może także obejmować ryzyko niewykorzystania świadczonej usługi (np. podróży pociągami, czy abonamentu na zajęcia sportowe).

10. Celowość wyłączenia. W dyrektywie 2002/92 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 9.12.2002 r. w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego (Dz.Urz. UE L z 2003 r. Nr 9, s. 3), która była podstawą do uchwalenia PośredUbezpU, wskazywano, że niektóre rodzaje działalności gospodarczej wykazują naturalne i oczywiste związki z potrzebą ochrony ubezpieczeniowej. Zauważono, że podmioty prowadzące działalność w postaci, np. biur podróży, czy sprzedaży sprzętu RTV/AGD mają możliwość i warunki do prowadzenia także pośrednictwa ubezpieczeniowego w zakresie oferowanych przez nie towarów i usług.

Wyłączenie tej kategorii przedsiębiorców z obowiązku stosowania PośredUbezpU, jak i zastępującej ją DystrybUbezpU jest usprawiedliwione ograniczonym zakresem oferowanych ubezpieczeń i stosunkowo niską składką. Niewielki poziom skomplikowania oferowanych produktów umożliwia przedsiębiorcom ich dystrybucję bez potrzeby formalizowania swojej działalności w tym zakresie i spełniania rygorystycznych wymogów (m.in. wpis do rejestru agentów, obowiązkowe egzaminy, doskonalenie zawodowe), przewidzianych m.in. dla agentów ubezpieczeniowych i w ograniczonym zakresie dla agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające.

11. Kryteria wyłączenia. W motywie 15 dyrektywy IDD wskazano, że nie powinna mieć ona zastosowania do osób zajmujących się dystrybucją ubezpieczeń, jako działalnością uboczną, w przypadku

gdy wysokość składki nie przekracza określonej kwoty, a rodzaje ryzyk objętych ubezpieczeniem są ograniczone. Te dwa kryteria w ocenie unijnego prawodawcy są kluczowe dla uznania, że mamy do czynienia z wyłączeniem stosowania dyrektywy IDD i w konsekwencji także komentowanej ustawy.

- 12** 12. **Praktyka.** W praktyce, aktualnie za przedsiębiorców objętych wyłączeniem na podstawie art. 2 DystrybUbezpU można uznać m.in. biura podróży, wypożyczalnie samochodów, przewoźników (takich jak linie lotnicze, kolejowe, autobusowe), przedsiębiorstwa transportowe, sklepy z artykułami RTV i AGD, z zastrzeżeniem, że spełnione zostaną warunki dotyczące ryzyk oraz wysokości składki. Przedsiębiorcy objęci wyłączeniem ustawowym, oferując zawarcie umowy ubezpieczenia, jako uzupełnienie sprzedawanego towaru lub oferowanej usługi, zazwyczaj nie prowadzą negocjacji z klientem w zakresie proponowanych warunków ubezpieczenia, przedstawiając jedynie ofertę konkretnego produktu ubezpieczeniowego (ewentualnie kilku dostępnych wariantów). Zakres ryzyk objętych taką umową jest ściśle związany ze sprzedawanym towarem czy usługą, zatem zazwyczaj nie wymaga posiadania przez takiego przedsiębiorcę szerokiej wiedzy na temat produktów ubezpieczeniowych poza tymi, które ma w swojej ofercie w związku ze współpracą z danym zakładem ubezpieczeń.
- 13** 13. **Działalność przedsiębiorcy.** Działalność przedsiębiorcy z art. 2 DystrybUbezpU w zakresie dystrybucji ubezpieczeń może teoretycznie obejmować zarówno umowy indywidualne, jak i umowy grupowe, zawierane na cudzy rachunek. W praktyce jednak z uwagi na wysokość składki rocznej ograniczoną do równowartości 600 EUR, wyłączenie będzie możliwe do zastosowania jedynie przy ubezpieczeniach indywidualnych (z zastrzeżeniem co do umów ubezpieczenia powiązanych z usługami świadczonymi przez okres krótszy niż 3 miesiące, gdzie składka za jednego ubezpieczonego nie może przekraczać równowartości 200 EUR).
- 14** 14. **Wyłączenie częściowe.** Przepisy DystrybUbezpU nie przewidują zakazu prowadzenia dystrybucji ubezpieczeń przez jeden podmiot na podstawie statusu przedsiębiorcy wykonującego działalność w zakresie dystrybucji, do którego nie stosuje się przepisów nowej ustawy (art. 2 ust. 1 i 2 DystrybUbezpU), oraz statusu agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniające (art. 3 ust. 1 pkt 1 DystrybUbezpU) lub też pełnego agenta ubezpieczeniowego w odniesieniu

do różnych produktów ubezpieczeniowych. W przypadku, gdy dany podmiot spełnia warunki określone w przepisie art. 2 ust. 1 lub 2 DystrybUbezpU w odniesieniu do dystrybucji określonego produktu ubezpieczeniowego, może skorzystać z przewidzianego w tym przepisie wyłączenia, nawet jeżeli jednocześnie w stosunku do innego produktu ubezpieczeniowego wykonuje dystrybucję na podstawie statusu agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniające określonego w przepisie art. 3 ust. 1 pkt 1 DystrybUbezpU lub też jest pełnym agentem ubezpieczeniowym.

II. Obowiązki zakładu ubezpieczeń w stosunku do przedsiębiorcy wykonującego działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń

1. **Uwagi ogólne.** Prawodawca unijny, zwalniając określoną grupę 15 przedsiębiorców ze stosowania dyrektywy IDD, dostrzegł jednocześnie potrzebę objęcia ich kontrolą ze strony zakładów ubezpieczeń, które będą dystrybuować swoje produkty za pośrednictwem takich podmiotów. Zgodnie z motywem 15 dyrektywy IDD w celu zapewnienia, aby działalności z zakresu dystrybucji ubezpieczeń towarzyszył zawsze wystarczający poziom ochrony konsumenta, zakład ubezpieczeń lub pośrednik ubezpieczeniowy, prowadzący działalność dystrybucyjną za pośrednictwem pośrednika oferującego ubezpieczenia uzupełniające zwolnionego z wymogów określonych w dyrektywie, powinien zapewnić spełnienie pewnych podstawowych wymogów, np. wymogu podania tożsamości dystrybutora i wskazania możliwości złożenia skargi, a także uwzględnienia wymagań i potrzeb klienta.

2. **Obowiązki zakładu ubezpieczeń.** W ślad za tym i zgodnie 16 ze zobowiązaniem nałożonym na państwa członkowskie w art. 1 ust. 4 dyrektywy IDD, polski ustawodawca w art. 2 ust. 3 DystrybUbezpU nałożył na zakład ubezpieczeń, oferujący ubezpieczenia za pośrednictwem przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 1 i 2, określone obowiązki.

3. **Obowiązek informacyjny.** Z treści art. 2 ust. 3 DystrybUbezpU 17 wynika, że zakład ubezpieczeń ma, po pierwsze, obowiązek zapewnić udostępnienie klientowi, przed zawarciem umowy ubezpieczenia, informacji o firmie, pod którą wykonuje działalność ubezpieczeniową, adresie siedziby oraz o możliwości złożenia reklamacji i wniesienia skargi (pkt 1).

18 4. Inne obowiązki zakładu ubezpieczeń. Zakład ubezpieczeń musi także zapewnić, aby przedsiębiorca dystrybuujący ubezpieczenia, stosował obowiązki i wymogi przewidziane w art. 7, art. 8 ust. 3 i art. 10 DystrybUbezpU (pkt 2), tj.:

- 1) działał uczciwie, rzetelnie i zgodnie z najlepiej pojętym interesem klienta, zapewniając jednocześnie ustalenie sposobu jego wynagradzania zgodnie z wytycznymi (zob. kom. do art. 7);
- 2) zapewniał zgodność proponowanej umowy ubezpieczenia z wymaganiami i potrzebami klienta w zakresie ochrony ubezpieczeniowej lub gwarancyjnej (zob. kom. do art. 8);
- 3) przy sprzedaży krzyżowej stosował zasady określone w art. 10 (zob. kom. do art. 10).

Należy zauważyć, że w przypadku dystrybucji ubezpieczeń przez przedsiębiorcę z art. 2 DystrybUbezpU, zakład ubezpieczeń nie ma obowiązku zapewnienia, aby przedsiębiorca przeprowadzał analizę potrzeb, o której mowa w art. 8 ust. 1 DystrybUbezpU. Musi jedynie zapewnić, aby proponowana umowa ubezpieczenia lub umowa gwarancji ubezpieczeniowej była zgodna z wymaganiami i potrzebami klienta w zakresie ochrony ubezpieczeniowej lub ochrony gwarancyjnej.

19 5. Przekazywanie IPID. Zakład ubezpieczeń ma także obowiązek zapewnić, aby przedsiębiorca przekazał klientowi przed zawarciem umowy ubezpieczenia dokument, o którym mowa w art. 8 ust. 4, tj. ustandaryzowany dokument zawierający informacje o proponowanej umowie ubezpieczenia, tzw. IPID.

20 6. Umowne zobowiązanie przedsiębiorcy. Ani w dyrektywie IDD, ani w ustawie nie sprecyzowano, w jaki sposób zakład ubezpieczeń ma „zapewnić” realizację tych wymogów. Z praktycznego punktu widzenia oraz możliwości późniejszego rozliczenia przedsiębiorcy ze stosowania powyższych zasad, najskuteczniejsze będzie jednoznaczne zobowiązanie przedsiębiorcy do ich przestrzegania w umowie agencyjnej, którą zakład ubezpieczeń musi zawrzeć z takim przedsiębiorcą (wynika to bezpośrednio z art. 2 ust. 6 DystrybUbezpU, zgodnie z którym zakład ubezpieczeń jest zobowiązany przechowywać dokumenty dotyczące jego współpracy z przedsiębiorcami, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2, w szczególności umowę agencyjną i pełnomocnictwo). W praktyce obowiązki, o których mowa w art. 2 ust. 3 pkt 1–3 DystrybUbezpU będzie wykonywał przedsiębiorca ofe-

rujący produkty ubezpieczeniowe, jednakże odpowiedzialność za ich wykonanie będzie ponosił zakład ubezpieczeń, którego produkty są tym kanałem dystrybuowane.

7. **Pełnomocnictwo.** Zakład ubezpieczeń jest zobowiązany do 21 udzielenia przedsiębiorcy pełnomocnictwa do zawierania w jego imieniu umów ubezpieczenia lub umów gwarancji ubezpieczeniowych. Pełnomocnictwo musi zostać sporządzone w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

8. **Forma pełnomocnictwa.** Wymóg zachowania formy pisemnej 22 jest zachowany, gdy osoba udzielająca pełnomocnictwa, złożyła na dokumencie swój własnoręczny podpis.

Sam dokument może być sporządzony własnoręcznie, na maszynie, czy też stanowić wydruk komputerowy.

9. **Niezachowanie formy pełnomocnictwa.** Brak zachowania formy 23 pisemnej i działanie przedsiębiorcy jedynie na podstawie ustnego upoważnienia, zgodnie z treścią art. 73 § 1 KC powoduje, że tak udzielone pełnomocnictwo jest nieważne. Konsekwencją zawarcia umowy ubezpieczenia przez nieprawidłowo umocowanego przedsiębiorcę jest bezskuteczność zawieszona takiej umowy. Zakład ubezpieczeń może w takim przypadku czynność potwierdzić i wówczas umowa ubezpieczenia będzie traktowana jako ważna od chwili zawarcia (art. 103 KC). Podkreślić należy, że w ustawie brak jest jakiegokolwiek przepisu zakazującego przedsiębiorcy z art. 2 DystrybUbezpU, który działa na podstawie pełnomocnictwa od zakładu ubezpieczeń, udzielania dalszych pełnomocnictw innym przedsiębiorcom, którzy mogliby wykonywać czynności dystrybucji na jego zlecenie. W związku z tym należy uznać, że przedsiębiorca z art. 2 ust. 2 DystrybUbezpU nie będzie mógł udzielać dalszych pełnomocnictw do działania w imieniu zakładu ubezpieczeń, jedynie w sytuacji, gdy zakaz ten będzie wyraźnie wskazany w treści pełnomocnictwa głównego lub umowie agencyjnej, o czym decydował będzie każdorazowo zakład ubezpieczeń. Dla porządku warto dodać, że ograniczenie udzielania dalszych pełnomocnictw zostało wprost wyrażone w art. 21 ust. 4 DystrybUbezpU, który dotyczy pełnomocnictw udzielanych przez zakład ubezpieczeń agentom ubezpieczeniowym oraz agentom oferującym ubezpieczenia uzupełniające. Zgodnie z tym przepisem, pełnomocnictwo udzielone przez zakład ubezpieczeń nie może zawierać upoważnienia do udzielania dalszych pełnomocnictw.

- 24** 10. **Obowiązek prowadzenia ewidencji przedsiębiorców.** Zakład ubezpieczeń ma także obowiązek prowadzenia ewidencji przedsiębiorców, o których mowa w art. 2 DystrybUbezpiepU posiadających pełnomocnictwo do zawierania w jego imieniu umów ubezpieczenia lub umów gwarancji ubezpieczeniowych. W ewidencji powinny zostać odnotowane co najmniej dane identyfikujące przedsiębiorcę oraz zakres udzielonego pełnomocnictwa. Jednocześnie zakład ubezpieczeń będzie zobowiązany przechowywać wszystkie dokumenty dotyczące współpracy zakładu ubezpieczeń z przedsiębiorcami, w szczególności umowę agencyjną, pełnomocnictwo oraz dokumenty dotyczące wynagrodzenia. Obowiązek ten ciąży na zakładzie ubezpieczeń przez okres 10 lat od dnia rozwiązania umowy agencyjnej. O ile ewidencja, o której mowa w ust. 5 może być prowadzona w formie elektronicznej, o tyle zgodnie z literalnym brzmieniem ust. 6, dokumentacja dotycząca współpracy powinna być przechowywana w oryginale w wersji papierowej, jeżeli umowa została w taki sposób zawarta. Wskazuje na to użycie w zobowiązaniu wyrażenia „przechowuje dokumenty”.
- 25** 11. **Sposób przechowywania dokumentów.** Ustawodawca nie określił sposobu przechowywania dokumentów, w sytuacji gdy umowa agencyjna została sporządzona i zawarta w wersji elektronicznej przy zastosowaniu podpisu elektronicznego, weryfikowalnego przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Uznać jednak należy, że przechowywanie takich umów w wersji elektronicznej na wydzielonej części serwera spełnia wymóg przechowywania, ponieważ istotą tego wymogu jest, aby przez okres ustawowych 10 lat zarówno zakład ubezpieczeń, jak i organ nadzoru miał dostęp do tych dokumentów.
- 26** 12. **Kontrola działalności zakładu ubezpieczeń.** Zgodnie z art. 68 ust. 3 DystrybUbezpiepU organ nadzoru, w ramach przysługujących mu uprawnień kontrolnych, może przeprowadzić kontrolę działalności zakładu ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług przedsiębiorców, o których mowa w art. 2 DystrybUbezpiepU. W ramach kontroli badana jest przede wszystkim zgodność działalności z wszystkimi wymogami określonymi w tym przepisie.

Art. 3. [Słowniczek]

1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) **agent oferujący ubezpieczenia uzupełniające – przedsiębiorcę wykonującego działalność agencyjną na podstawie umowy**